

ZAKON O

IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O VISOKOM OBRAZOVANJU

Član 1

U Zakonu o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, br. 44/14, 47/15 i 40/16) u članu 10 stav 1 poslije tačke 4 dodaju se dvije nove tačke koje glase:

„4a) integrisani studijski program predstavlja spoj osnovnih i master studija obima 300 ECTS kredita;

4b) modul je funkcionalna cjelina kojim se definišu ishodi učenja, ciljevi, metode i sadržaj nastave, kao i uslovi koje student treba da ispuni da bi pristupio modulu;“

Član 2

Naziv poglavlja: „**II SAVJET ZA VISOKO OBRAZOVANJE**“ mijenja se i glasi:

„II SAVJET I AGENCIJA ZA OBEZBJEĐENJE KVALITETA U VISOKOM OBRAZOVANJU“

Član 3

U članu 11 stav 2 tač. 6, 7 i 8 mijenjaju se i glase:

„6) daje mišljenje na propise iz oblasti visokog obrazovanja;

7) donosi standarde za evaluaciju ustanova u skladu sa standardima u Evropskom prostoru visokog obrazovanja;

8) utvrđuje metodologiju rangiranja ustanova;“.

Tačka 10 briše se.

Dosadašnje tačka 11 postaje tačka 10.

Član 4

U članu 12 stav 1 mijenja se i glasi:

„Savjet imenuje i razrješava Skupština Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština), na prijedlog Vlade.“

U stavu 2 riječi: „13 članova“ zamjenjuju se riječima: „sedam članova“.

Član 5

U članu 13 stav 3 briše se.

Dosadašnji st. 4, 5, 6, 7 i 8 postaju st. 3, 4, 5, 6 i 7.

Član 6

Poslije člana 13 dodaju se sedam novih članova koji glase:

„Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja

Član 13a

Poslove na obezbjeđenju kvaliteta u visokom obrazovanju obavlja Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja (u daljem tekstu: Agencija) u skladu sa evropskim standardima i smjernicama.

Agencija:

- 1) sprovodi postupak akreditacije studijskog programa i izdaje sertifikat o akreditaciji studijskog programa;
- 2) sprovodi postupak eksterne evaluacije ustanove visokog obrazovanja (u daljem tekstu: reakreditacija ustanove) i izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove visokog obrazovanja na osnovu izvještaja o reakreditaciji;
- 3) sprovodi periodičnu ocjenu kvaliteta rada licenciranih ustanova visokog obrazovanja na zahtjev ovlašćenog organa ustanove ili Ministarstva;
- 4) utvrđuje listu eksperata za akreditaciju studijskih programa, odnosno reakreditaciju ustanova na osnovu javnog poziva;
- 5) saraduje sa ustanovama visokog obrazovanja u obezbjeđivanju i unapređenju kvaliteta;
- 6) analizira izvještaje o samoevaluaciji ustanova i izvještaje o eksternoj evaluaciji ustanova;
- 7) predlaže mjere za unapređenje kvaliteta visokog obrazovanja na osnovu preporuka iz izvještaja o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i dostavlja ih Ministarstvu i Vladi;
- 8) vodi registar akreditovanih studijskih programa i reakreditovanih ustanova;
- 9) rangira ustanove visokog obrazovanja;
- 10) vrši i druge poslove propisane ovim zakonom.

Agencija ima svojstvo pravnog lica i obavlja poslove od javnog interesa.

Sredstva za rad Agencije obezbjeđuju se iz Budžeta Crne Gore i sopstvenih prihoda.

Organi Agencije

Član 13b

Organi Agencije su Upravni odbor i direktor.

Upravni odbor ima predsjednika i dva člana.

Upravni odbor imenuje i razrješava Vlada na period od četiri godine, na prijedlog Ministarstva.

Sastav, nadležnost, način rada i odlučivanja Upravnog odbora uređuje se statutom Agencije.

Direktor **Član 13c**

Radom Agencije rukovodi direktor.

Direktora Agencije imenuje Vlada na prijedlog Ministarstva, na osnovu javnog konkursa, na period od četiri godine.

Nadležnost direktora **Član 13d**

Direktor Agencije:

- 1) predstavlja i zastupa Agenciju;
- 2) rukovodi radom i poslovanjem Agencije i odgovara za zakonitost rada Agencije;
- 3) priprema izvještaje o radu Agencije i godišnji finansijski izvještaj;
- 4) izvršava odluke Upravnog odbora;
- 5) predlaže akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Agencije;
- 6) vrši i druge poslove utvrđene zakonom i statutom Agencije.

Prava iz radnog odnosa **Član 13e**

Direktor i zaposleni u Agenciji ostvaruju prava i obaveze iz radnog odnosa u skladu sa zakonom kojim se uređuju prava i obaveze državnih službenika i namještenika.

Izvještaj o radu **Član 13f**

Agencija podnosi Vladi i Ministarstvu izvještaj o radu i godišnji finansijski izvještaj sa mišljenjem nezavisnog revizora.

Nadzor

Član 13g

Nadzor nad radom Agencije vrši Ministarstvo.“

Član 7

U članu 23 stav1 tačka 4 mijenja se i glasi:

„4) obezbijeđeno akademsko osoblje koje je izabrano u akademsko zvanje po propisima Crne Gore, od kojih su najmanje tri nastavnika za osnovne studije, odnosno dva nastavnika za master studije, sa akademskim zvanjem, koji su zaposleni sa punim radnim vremenom;“.

Član 8

Član 28 mijenja se i glasi:

Ustanova je dužna da Agenciji, najmanje šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za licenciranje, podnese zahtjev za akreditaciju studijskog programa.

U postupku akreditacije studijskog programa vrši se ocjena kvaliteta studijskog programa i njegove usklađenosti sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i uporedivosti sa istim ili sličnim programima u inostranstvu, kao i zastupljenost i kreditno vrednovanje praktične nastave.

Akreditacija studijskog programa se izdaje na vremenski period od najduže pet godina.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, akreditacija za studijske programe koji traju duže od pet godine, izdaje se na period koliko traje taj studijski program.

Za akreditaciju studijskih programa Agencija obrazuje komisiju.

Komisija se obrazuje iz reda nezavisnih eksperata iz Crne Gore i inostranstva sa liste eksperata.

Listu eksperata iz stava 6 ovog člana utvrđuje Agencija nakon sprovedenog javnog poziva.

Troškove akreditacije studijskih programa finansira ustanova.

Sredstva iz stava 8 ovog člana uplaćuju se Agenciji.“

Postupak akreditacije studijskih programa, sadržaj i oblik sertifikata o akreditaciji propisuje Ministarstvo, na prijedlog Agencije.

Član 9

U članu 30 stav 4 mijenja se i glasi:

„Protiv rješenja iz stava 3 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.“

Član 10

U članu 40 poslije stava 3 dodaju se dva nova stava koja glase:

„Dupla diploma se stiče završetkom studijskog programa na dvije ustanove visokog obrazovanja i potvrđuje se sa dvije diplome ustanova.

Zajedničku diplomu izdaju najmanje dvije ili više ustanova visokog obrazovanja, na osnovu studijskog programa za sticanje zajedničke diplome, koje imaju dozvolu za rad za odgovarajući studijski program.“

Član 11

Poslije člana 40 dodaje se novi član koji glasi:

„Nacionalna agencija za programe Evropske unije

Član 40a

Za realizaciju i promociju programa Evropske unije i drugih međunarodnih programa u području nauke, obrazovanja, osposobljavanja i mladih, Vlada osniva Nacionalnu agenciju za programe Evropske unije.

Organizacija i način rada agencije iz stava 1 ovog člana, uređuju se aktom o osnivanju.

Član 12

U članu 41 stav 2 riječi: „dva puta“ zamjenjuju se riječju „jednom“.

Poslije stava 2 dodaju se dva nova stava koji glase:

„Učešće studenata u anketi je obavezno.

Anketa je anonimna.“

U stavu 5 riječ „Savjetu“ zamjenjuje se riječju „Agenciji“.

U stavu 6 riječ „Savjeta“ zamjenjuje se riječju „Agencije“.

Dosadašnji st. 3, 4, 5 i 6 postaju st. 5, 6, 7 i 8.

Član 13

Član 42 mijenja se i glasi:

„Reakreditaciju ustanove vrši Agencija.

Reakreditacija ustanove sprovodi se svakih pet godina.

Agencija vrši evaluaciju ustanove u skladu sa standardima za evaluaciju ustanova, u skladu sa ovim zakonom.

U postupku reakreditacije ustanova priprema izvještaj o samoevaluaciji za period od najduže pet godina.

Na osnovu izvještaja o samoevaluaciji i sprovedenog postupka evaluacije komisija za reakreditaciju, koju imenuje Agencija, priprema izvještaj o reakreditaciji ustanove.

Izvještaj o reakreditaciji iz stava 5 ovoga člana dostavlja se Agenciji, ustanovi i Ministarstvu.

Na osnovu pozitivnog izvještaja komisije iz stava 5 ovog člana Agencija izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove.

Obrazac sertifikata iz stava 7 ovog člana utvrđuje Ministarstvo i objavljuje na svojoj veb stranici.

Troškove evaluacije finansira ustanova.“

Član 14

Poslije člana 42 dodaje se novi član koji glasi:

„Privremeno važenje licence

Član 42a

Ako ustanova ne dobije sertifikat o reakreditaciji, licenca važi za period od najviše godinu dana, bez mogućnosti upisa studenata u toj godini.

Ako ustanova poslije isteka roka iz stava 1 ovog člana ne dobije sertifikat o reakreditaciji, Ministarstvo rješenjem oduzima licencu ustanovi.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.“

Član 15

U članu 64 stav 2 mijenja se i glasi:

„Normative i standarde za finansiranje javnih ustanova iz stava 1 ovog člana donosi Vlada.“

Stav 3 briše se.

Član 16

Poslije člana 64 dodaje se novi član koji glasi:

„Finansiranje javnih ustanova

Član 64a

Javna ustanova stiče sredstva iz Budžeta Crne Gore na osnovu normativa i standarda za finansiranje javnih ustanova iz člana 64 ovog zakona, uzimajući u obzir broj studenata utvrđen licencom, cijenu koštanja studenta za određeni studijski program i ocjenu kvaliteta rada ustanove iz izvještaja o eksternoj evaluaciji.

Međusobna prava i obaveze između javne ustanove i Vlade za realizaciju studijskih programa I i II ciklusa studija uređuju se ugovorom o finansiranju.

Ugovor iz stava 2 ovog člana zaključuje se najmanje za jednu fiskalnu godinu.

Ugovor iz stava 2 ovog člana sadrži naročito: ciljeve, aktivnosti i mjere za ostvarenje ciljeva, indikatore za praćenje sprovođenja ugovora, dinamiku dostavljanja izvještaja o realizaciji ugovora i druga pitanja od značaja za finansiranje.

Sadržaj ugovora iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo i objavljuje na svojoj veb stranici.“

Član 17

Poslije člana 66 dodaje se novi član koji glasi:

„Inovacione djelatnosti

Član 66a

Javna ustanova može da osniva inovacioni centar, centar izvrsnosti, centar za transfer tehnologija, naučno-tehnološki park i druge organizacije za obavljanje inovacione djelatnosti i pružanje infrastrukturne podrške za razvoj inovacija i komercijalizaciju rezultata istraživanja i umjetničkog rada.“

Član 18

Poslije člana 69 dodaje se novi član koji glasi:

„Naknada za studiranje

Član 69a

Studenti I i II ciklusa studija na javnim ustanovama ne plaćaju naknadu za studiranje.

Studenti III ciklusa studija na javnim ustanovama plaćaju naknadu za studiranje.

Studenti I, II i III ciklusa na privatnim ustanovama plaćaju naknadu za studiranje.“

Član 19

Član 70 mijenja se i glasi:

„Utvrdivanje naknade za studiranje

Član 70

Visinu naknade koju plaćaju studenti na ustanovama utvrđuje organ upravljanja ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, visinu naknade koju plaćaju studenti I i II ciklusa koji ne ostvare 45 ECTS kredita, na javnim ustanovama utvrđuje organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva.

Visina naknade iz stava 2 ovog člana može se odrediti u različitom iznosu zavisno od troškova realizacije studijskog programa.

Studenti sa invaliditetom na javnim i privatnim ustanovama oslobađaju se plaćanja naknade.“

Član 20

U članu 73 stav 4 riječi: „propisuje Savjet“ zamjenjuju se riječima: „uređuje Agencija.“

Član 21

U članu 75 stav 1 al. 1 i 2 riječ „magistarskih“ u različitim padežima zamjenjuje se riječju „master“.

Član 22

U članu 78 ispred stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Plagijat je svako preuzimanje autorizovanog rada ili materijala bez označavanja da se radi o tuđem autorskom djelu ili dijelu tog djela ili sprovođenje druge slične radnje predstavljajući ga kao svoje autentično djelo.“

Dosadašnji st.1, 2 i 3 postaju st. 2, 3 i 4.

Član 23

Član 81 mijenja se i glasi:

Studijski programi koji se mogu realizovati na ustanovama su: osnovni, master (postdiplomski) i doktorski.

Studijski programi iz stava 1 ovog člana mogu biti interdisciplinarni i organizuju se iz najmanje dvije oblasti.

Osnovni i postdiplomski studijski programi mogu se akreditovati kao akademski i primijenjeni.

Doktorski studijski programi se mogu akreditovati kao akademski.

Studijski program mora da sadrži praktičnu nastavu, kao i ishode učenja za naučnu oblast kojoj pripada studijski program, odnosno kompetencije za obavljanje djelatnosti.

Studijski program mora da sadrži ishode učenja za naučnu oblast kojoj pripada studijski program i praktičnu nastavu.

Praktična nastava iz stava 5 ovog člana iznosi najmanje 25% u odnosu na ukupnu opterećenost studenta po predmetima, odnosno godini, u zavisnosti od ishoda učenja za pojedini studijski program.

Programi osnovnih studija sadrže najmanje dva izborna modula.

Član 24

Član 83 mijenja se i glasi:

„Diplome koji se stiču na ustanovi su:

- 1) diploma primijenjenih osnovnih studija poslije završenog primijenjenog studijskog programa, obima 180 ECTS;
- 2) diploma akademskih osnovnih studija, poslije završenog akademskog studijskog programa, obima 180 ECTS;
- 3) diploma o završenim integrisanim osnovnim i master studijama obima 300, odnosno 360 ECTS;
- 4) diploma primijenjenih master studija, poslije završenog primijenjenog master programa, obima 120 ECTS, a nakon sticanja diploma primijenjenih osnovnih studija i odbrane master rada ili poslije završenog integrisanog osnovnog i master studijskog programa od 300 ECTS i odbrane master rada;
- 5) diploma akademskih master studija, poslije završenog akademskog master programa, obima 120 ECTS nakon sticanja diplome akademskih osnovnih studija i odbrane master rada ili poslije završenog integrisanog osnovnog i master studijskog programa od 300 ECTS i odbrane master rada.

Izuzetno od stava 1 ovog člana diplome iz oblasti regulisanih profesija se stiču u skladu sa posebnim propisom Evropske unije kojim se uređuju regulisane profesije.

Diplomu akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje ima akademski naziv master nauka i završen studijski program doktorskih studija obima 180 ECTS i odbranjenu doktorsku disertaciju.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, diplomu akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje je završilo integrisani osnovni i master studijski program obima najmanje 300 ECTS, završenog studijskog programa doktorskih studija obima 180 ECTS i odbrane doktorske disertacije.

Diplome iz st. 3 i 4 ovog člana stiče se na univerzitetu.“

Član 25

Član 86 mijenja se i glasi:

„Ustanova je dužna da za sve studente, osim za učenje na daljinu, organizuje predavanja, vježbe, praktičnu nastavu i druge oblike nastave, u skladu sa studijskim programom za postizanje ishoda učenja.

Praktična znanja, vještine i kompetencije, odnosno praktična nastava može se sticati u prostorijama ustanove i van ustanove.

Praktična nastava van ustanove ostvaruje se kod pravnih lica na osnovu ugovora o praktičnoj nastavi.

Način i vrijeme organizovanja oblika nastave iz stava 1 ovog člana ustanova uređuje opštim aktom.

Ustanova je dužna da na početku studijske godine na odgovarajući način informiše studente o načinu, vremenu i mjestu održavanja nastave, provjere znanja i ispita, rezultatima ispita i drugim pitanjima od značaja za organizaciju studija.“

Član 26

U članu 87 poslije stava 3 dodaje se novi stav koji glasi:

„Ustanova može studentu, koji nije ostvario najmanje 45 ECTS kredita za određeni studijski program, odobriti upis u narednu studijsku godinu ako nije položio jedan ispit iz predmeta koji se vrednuje sa više od 15 ECTS kredita, u skladu sa statutom ustanove.“

Dosadašnji st. 4 i 5 postaju st. 6 i 7.

Član 27

U članu 88 st. 1 i 2 riječi: „40 ECTS kredita“ zamjenjuju se riječima: „45 ECTS kredita.“

Stav 3 mijenja se i glasi:

“Student iz stava 2 ovog člana koji položi sve ispite, odnosno ostvari 60 ECTS kredita, ima pravo da se u narednoj godini finansira iz budžeta“.

Član 28

U članu 89 stav 3 riječi: „najmanje 50 poena“ zamjenjuju se riječima: „od 30 do 70 poena“.

Član 29

U članu 90 stav 5 riječi: „na način prilagođen njegovim obrazovnim potrebama“ zamjenjuju se riječima: „na mjesto i način prilagođen njegovim mogućnostima.“

Član 30

U članu 91 stav 1 mijenja se i glasi:

„Ispitni rokovi su januarski, junski i septembarski.“

Stav 4 briše se.

Dosadašnji stav 5 postaje stav 4.

Član 31

U članu 93 stav 2 poslije tačke 3 dodaje se nova tačka koja glasi:

„3a) uspjeh na državnom ili međunarodnom takmičenju iz predmeta koji su od značaja za nastavak obrazovanja;“.

U stavu 7 poslije riječi „Ministarstvo“ zarez se zamjenjuje tačkom, a riječi: „uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.“ brišu se.

Član 32

Član 94 briše se.

Član 33

Član 95 mijenja se i glasi:

„Upis na master studije

Član 95

Upis na master akademske i primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim ili primijenjenim studijama obima najmanje 180 ECTS i prijemnom ispitu u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Sadržaj, način i postupak polaganja prijemnog ispita i bliže kriterijume i njihovo vrednovanje, kao i način i postupak, i nivo usaglašenosti studijskih programa osnovnih studija za upis u prvu godinu master akademskih i primijenjenih studija, utvrđuju se aktom ustanove.“

Član 34

U članu 96 stav 1 riječ „magistarskim“, zamjenjuje se riječju „master“.

Poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Bliže uslove, kriterijume, način, postupak i nivo usaglašenosti studijskih programa master studija za upis u prvu godinu doktorskih studija, propisuje stručni organ ustanove.“

Član 35

U članu 97 stav 1 poslije riječi: „dijela stručne kvalifikacije,“ dodaju se riječi: „odnosno druge kvalifikacije“.

U stavu 5 riječ „zakonom“ zamjenjuje se riječima: „posebnim aktom ustanove.“

Član 36

U članu 106 stav 1 poslije tačke 2 dodaje se nova tačka koja glasi:

„2a) ako ne završi studijski program u roku propisanim zakonom i statutom ustanove;“.

Stav 2 mijenja se i glasi:
„Uslovi pod kojima status studenta prestaje iz stava 1 tač. 2, 3 i 4 ovog člana, kao i postupci po žalbi uređuju se statutom ustanove.“

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 37

Poslije člana 118 dodaju se dva nova člana koja glasi:

“Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 118a

Propisi za sprovođenje ovog zakona donijete se najkasnije u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa u skladu sa ovim zakonom primjenjivaće se propisi koji su važili do stupanja na snagu ovog zakona, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Finansiranje

Član 118b

Finansiranje javnih ustanova za realizaciju novih studijskih programa I ciklusa studija počinje studijske 2017/2018. godine.

Finansiranje javnih ustanova za realizaciju novih studijskih programa II ciklusa studija počinje studijske 2020/2021. godine.“

Član 38

Poslije člana 119 dodaju se tri nova člana koja glase:

“Usklađivanje akata ustanova

Član 119a

Ustanove su dužne da usklade organizaciju, rad i akta sa ovim zakonom u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.

Do donošenja akata iz stava 1 ovog člana primjenjivaće se postojeći akti, ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Ekvivalencija diploma

Član 119b

Diplome o završenom visokom obrazovanju u trajanju od četiri, pet ili šest godina koje su stečene prema nastavnim planovima i programima koji su donijeti prije stupanja na snagu Zakona o visokom obrazovanju („Službeni list RCG“, broj 60/03 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 47/11 i 48/13) ekvivalentne su diplomama master studija u pogledu prava na zapošljavanje.

Diplome o završenim postdiplomskim akademskim i primijenjenim specijalističkim studijama koje su stečene po Zakonu o visokom obrazovanju („Službeni list RCG“, broj 60/03 i „Službeni list CG“, br. 45/10, 47/11 i 48/13) i po Zakonu o visokom obrazovanju („Službeni list CG“, br. 44/14, 47/15 i 40/16) ekvivalentne su diplomama master studija u pogledu prava na zapošljavanje.

Diplome iz stava 1 ovog člana i diplome o završenim postdiplomskim akademskim specijalističkim studijama iz stava 2 ovog člana priznaju se za upis na drugu godinu master studija u skladu sa ovim zakonom.

Član 119c

Diploma o stečenom naučnom zvanju magistar nauka prema propisima po kojima je stečena ima istu vrijednost (ekvivalentna) kao diploma o završenim master studijama u pogledu prava na nastavak studija i prava na zapošljavanje.”

Član 39

Poslije člana 120 dodaje se novi član koji glasi:

“Rok za reakreditaciju studijskih programa

Član 120a

Javne i privatne ustanove visokog obrazovanja koje su akreditovane, odnosno reakreditovane do dana stupanja na snagu ovog zakona dužne su da podnesu zahtjev za reakreditaciju Agenciji do kraja 2018. godine.”

Član 40

Poslije člana 122a dodaje se sedam novih članova koji glase:

“Rok za usaglašavanje studijskih programa

Član 122b

Ustanove su dužne da usklade studijske programe sa ovim zakonom u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Upis na osnovne studije

Član 122c

Upis na osnovne studije po novim studijskim programima koje realizuju javne ustanove počinje studijske 2017/2018. godine.

Upis na osnovne studije po novim studijskim programima koje realizuju privatne ustanove počinje nakon usklađivanja studijskih programa u skladu sa ovim zakonom, a najkasnije od studijske 2020/2021. godine.

Upis na specijalističke studije

Član 122č

Upis na specijalističke studije na javnim ustanovama može da se vrši do studijske 2019/2020. godine.

Upis na master studije

Član 122c

Upis na master akademske i primijenjene studije u javnim ustanovama može da se vrši do studijske 2020/21. godine.

Upis studenata na dosadašnje studijske programe

Član 122d

Ustanove mogu da vrše upis studenata na dosadašnje akreditovane studijske programe osnovnih, specijalističkih i master studija po programima koji su akreditovani, odnosno reakreditovani do okončanja postupka reakreditacije tih studijskih programa, u skladu sa ovim zakonom.

Status studenata

Član 122dž

Studenti koji su upisani na osnovnim, specijalističkim, magistarskim i doktorskim studijama prije stupanja na snagu ovog zakona, imaju pravo da završe studije prema studijskom programu koji je važio u vrijeme upisa, po zakonu po kojem su upisani, a najkasnije u roku od tri godine u odnosu na propisani period trajanja studija.

Studenti koji su upisani na Univerzitet Crne Gore po programima donijetim na osnovu Zakona o Univerzitetu („Službeni list RCG“, broj 37/92 i 6/94), imaju pravo da završe studije po programu koji je važio u vrijeme upisa na prvu godinu studija, do kraja studijske 2017/2018. godine.

Studenti iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se uključiti u studijske programe koji se organizuju u skladu sa ovim zakonom na način i pod uslovima propisanim posebnim aktom koji donosi senat univerziteta, odnosno stručni organ ustanove.

Izdavanje diploma

Član 122đ

Studentima koji završe studije po programima koji su donijeti u skladu sa Zakonom o Univerzitetu („Službeni list RCG“, broj 37/92 i 6/94), javna ustanova izdaje diplome na posebnim obrascima, koji utvrđuje javna ustanova, u skladu sa ovim zakonom.

Član 41

Poslije člana 124 dodaju se tri nova člana koji glase:

“Rok za osnivanje Agencije

Član 124a

Agencija za obezbjeđenje kvaliteta u visokom obrazovanju osnovaće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Postupke akreditacije studijskih programa i reakreditacije ustanova koje je započeo Savjet za visoko obrazovanje do dana stupanja na snagu ovog zakona, okončaće Agencija iz stava 1 ovog člana, po propisima koji su bili na snazi do dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za imenovanje Savjeta za visoko obrazovanje

Član 124b

Savjet za visoko obrazovanje, u skladu sa ovim zakonom, imenovaće se u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Danom početka rada Savjeta iz stava 1 ovog člana prestaje sa radom Savjet za visoko obrazovanje, imenovan u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju ("Službeni list CG", broj 44/14, 47/15 i 40/16).

Član 124c

Nacionalna agencija za programe Evropske unije osnovaće se nakon pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji."

Stupanje na snagu

Član 42

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

PREGLED ODREDBI

ZAKONA O VISOKOM OBRAZOVANJU

Značenje izraza

Član 10

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **Evropski prostor visokog obrazovanja** obuhvata ustanove visokog obrazovanja zemalja potpisnica Zajedničke deklaracije evropskih ministara visokog obrazovanja u Bolonji (1999);
- 2) **ECTS** je evropski sistem transfera kredita;
- 3) **jedan ECTS kredit** odnosi se na 30 sati rada studenata potrebnih za jednu ili više sljedećih aktivnosti: kontakt nastavu, učenje, praktični rad, pripremu i odbranu samostalnih radova, polaganja kolokvijuma i ispita;
- 4) **studijски program** je osnovna jedinica za klasifikaciju visokog obrazovanja sa definisanom strukturom i brojem ECTS kredita koja pojedincu obezbjeđuje ishode učenja potrebne za sticanje znanja, vještina i kompetencija za područje rada iz nivoa visokog obrazovanja definisanih u nacionalnom okviru kvalifikacija i izdavanje diplome;
- 5) **javno važeći studijски program** je akreditovani studijски program;
- 6) **dopuna diplome (Supplement)** je javna isprava koja se prilaže uz određenu diplomu ustanove visokog obrazovanja radi detaljnijeg uvida u nivo, prirodu, sadržaj, sistem i pravila studiranja i postignute rezultate tokom studija lica kome je diploma izdata, a koja je zasnovana na osnovnom modelu utvrđenom za jedinstveni Evropski prostor visokog obrazovanja;
- 7) **cjeloživotno učenje** je sveukupna aktivnost učenja tokom života sa ciljem unapređivanja znanja, vještina i kompetencija u vezi sa ličnom, građanskom, društvenom perspektivom i/ili perspektivom zaposlenja. Obuhvata učenje u svim životnim razdobljima (od rane mladosti do starosti) i u svim oblicima u kojima se ostvaruje (formalno, neformalno i informalno);
- 8) **program cjeloživotnog učenja** je dio studijskog programa, odnosno modul, sa definisanom strukturom koja obezbjeđuje ishode učenja za sticanje kompetencija i izdavanje sertifikata za obavljanje povezanih zadataka u područjima rada iz djelatnosti visokog obrazovanja definisanih u nacionalnom okviru kvalifikacija;
- 9) **afirmativna akcija** podrazumijeva uvođenje posebnih mjera koje su usmjerene na stvaranje uslova za ostvarivanje ravnopravnosti i zaštite prava lica koja su po bilo kom osnovu u nejednakom položaju u obrazovanju;
- 10) **lice odnosno student sa invaliditetom** je lice koje ima dugoročno fizičko, mentalno, intelektualno, senzorno ili kombinovano oštećenje koje sa različitim barijerama u visokom obrazovanju može otežati njihovo puno i efektivno učešće na osnovu jednakosti sa drugima;

- 11) **stranac** je državljanin druge države, lice bez državljanstva, azilant i iseljenik;
- 12) **ekspert** je lice koje posjeduje izuzetna znanja i vještine u određenoj oblasti ili predmetu u obimu koji je bitan u utvrđivanju činjenica, rješavanju problema ili razumijevanju situacija.

Nadležnost Savjeta za visoko obrazovanje

Član 11

Poslove unapređivanja i razvoja visokog obrazovanja obavlja Savjet za visoko obrazovanje (u daljem tekstu: Savjet).

U obavljanju poslova iz stava 1 ovog člana, Savjet:

- 1) analizira stanje i dostignuća u visokom obrazovanju i daje stručne prijedloge Ministarstvu i Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada);
- 2) daje mišljenje na prijedlog strategije razvoja visokog obrazovanja;
- 3) propisuje uslove i kriterijume za izbor u akademska zvanja;
- 4) daje mišljenje o visini sredstava za finansiranje javnih ustanova visokog obrazovanja i studenata na tim ustanovama za svaku studijsku godinu;
- 5) daje mišljenje o broju studenata i visini sredstava za finansiranje studenata na studijskim programima od javnog interesa na privatnim ustanovama visokog obrazovanja za svaku studijsku godinu;
- 6) sprovodi postupak akreditacije studijskog programa i izdaje sertifikat o akreditaciji studijskog programa;
- 7) izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove visokog obrazovanja na osnovu izvještaja o reakreditaciji;
- 8) predlaže mjere za unapređivanje kvaliteta visokog obrazovanja na osnovu preporuka iz izvještaja o reakreditaciji ustanova visokog obrazovanja i dostavlja ih Ministarstvu i Vladi;
- 9) saraduje sa ustanovama visokog obrazovanja u obezbjeđivanju i unapređivanju kvaliteta;
- 10) rangira ustanove visokog obrazovanja po metodologiji rangiranja ustanova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja;
- 11) vrši i druge poslove propisane zakonom.

Sastav i imenovanje Savjeta

Član 12

Savjet imenuje i razrješava Vlada.

Savjet ima 13 članova koji se imenuju na period od četiri godine.

Članovi Savjeta se imenuju iz reda istaknutih stručnjaka iz oblasti visokog obrazovanja, nauke, umjetnosti, reda studenata i oblasti privrede, društvenih djelatnosti i drugih relevantnih oblasti.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, predstavnici iz reda studenata imenuje se na period od dvije godine.

Članove Savjeta iz reda studenata predlažu studentski parlamenti ustanova visokog obrazovanja.

Rad Savjeta

Član 13

Rad Savjeta je javan.

Savjet za pojedine oblasti svog djelovanja može obrazovati radna tijela, komisije i nezavisne ekspertske grupe.

U radna tijela, komisije i nezavisne ekspertske grupe iz stava 2 ovog člana mogu se imenovati strani eksperti sa liste eksperata, koju utvrđuje Ministarstvo.

Savjet svoje zaključke, preporuke, mišljenja i izvještaje tijela iz stava 2 ovog člana objavljuje na web stranici Savjeta.

Član Savjeta ne može biti član komisije za akreditaciju.

Sredstva za rad Savjeta obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Stručne i administrativno-tehničke poslove za potrebe Savjeta obavlja Ministarstvo.

Organizaciju i način rada Savjet uređuje poslovnikom o radu.

Uslovi za osnivanje i obavljanje djelatnosti

Član 23

Ustanova se može osnovati i obavljati djelatnost, ako ima:

- 1) sertifikat o akreditaciji studijskog programa;
- 2) obezbijeđen odgovarajući prostor u vlasništvu ili po osnovu zakupa (učionice, laboratorije, biblioteku, prostorije za vannastavne aktivnosti studenata), nastavna sredstva, opremu i druga sredstva neophodna za obavljanje djelatnosti;
- 3) obezbijeđene uslove i nesmetan pristup za lica sa invaliditetom;
- 4) obezbijeđeno akademsko osoblje koje je izabrano u akademsko zvanje po propisima Crne Gore, za izvođenje nastave za sve studijske predmete za svaku godinu studija, od kojih najmanje sa jednom trećinom ima zaključen ugovor o radu;
- 5) obezbijeđenu jednu polovinu saradnika od ukupnog broja saradnika potrebnih za izvođenje nastave iz svakog studijskog predmeta na svakoj studijskoj godini, sa kojima ima zaključen ugovor o radu;
- 6) obezbijeđena finansijska sredstva za osnivanje i obavljanje djelatnosti; i
- 7) obezbijeđene higijensko-tehničke uslove, u skladu sa posebnim propisima.

Bliže uslove iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Izuzetno od stava 1 tačka 4 ovog člana smatra se da ustanova ima obezbijeđeno akademsko osoblje iz oblasti medicinskih nauka za kliničke predmete, koje je u radnom odnosu u zdravstvenoj ustanovi kao nastavnoj bazi ustanove.

Akreditacija studijskog programa

Član 28

Ustanova je dužna da Savjetu, najmanje šest mjeseci prije podnošenja zahtjeva za licenciranje, podnese zahtjev za akreditaciju studijskog programa.

U postupku akreditacije studijskog programa vrši se ocjena kvaliteta studijskog programa i njegove usklađenosti sa profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i uporedivosti sa istim ili sličnim programima u inostranstvu.

Akreditacija studijskog programa se izdaje na vremenski period od najduže tri godine.

Izuzetno od stava 3 ovog člana, akreditacija za studijske programe koji traju duže od tri godine, se izdaje na period koliko traje taj studijski program.

Postupak akreditacije studijskih programa, sadržaj i oblik sertifikata o akreditaciji propisuje Ministarstvo, na prijedlog Savjeta.

Početak obavljanja djelatnosti

Član 30

Ustanova može da obavlja djelatnost i vrši upis studenata kad Ministarstvo utvrdi da ustanova ispunjava uslove propisane ovim zakonom i donese rješenje o licenciranju.

Licencom se utvrđuje vrsta ustanove, akreditovani studijski programi, maksimalni broj studenata koji se mogu upisati na pojedine studijske programe, nivoi obrazovanja i diplome koje se stiču na ustanovi.

Rješenje o licenciranju, iz stava 1 ovog člana, donosi Ministarstvo i objavljuje u "Službenom listu Crne Gore".

Rješenje iz stava 3 ovog člana je konačno u upravnom postupku.

Drugi načini organizovanja studija

Član 40

Javna ustanova može, uz saglasnost Vlade, organizovati studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom visokog obrazovanja.

Privatna ustanova može organizovati studije u saradnji sa domaćom ili stranom ustanovom visokog obrazovanja.

U organizovanju studija iz st. 1 i 2 ovog člana, ustanova ima pravo da sprovodi program duplih ili zajedničkih diploma.

Samoevaluacija i ocjena kvaliteta

Član 41

Ustanova sprovodi postupak samoevaluacije kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada na kraju svake studijske godine, u skladu sa statutom ustanove.

U postupku samoevaluacije vrši se anketiranje studenata na svim nivoima, najmanje dva puta godišnje o studijskim programima, nastavi, uslovima i radu akademskog osoblja.

Rezultati anketiranja studenata objavljuju se na web stranici ustanove.

Izveštaje o samoevaluaciji ustanove usvaja organ upravljanja ustanove.

Ustanova izvještaj o samoevaluaciji dostavlja Ministarstvu i Savjetu.

Način i kriterijumi samoevaluacije za studijske programe, nastavnu opremu, kvalifikacije akademskog osoblja, način obavljanja nastave, upis studenata, procenat prolaznosti na ispitima, procenat diplomiranih studenata i sadržaj ankete bliže se uređuje aktom Savjeta.

Reakreditacija ustanove

Član 42

U postupku reakreditacije evaluaciju ustanove vrši inostrana akreditaciona agencija za obezbjeđivanje kvaliteta.

Odluku o angažovanju agencije iz stava 1 ovog člana, nakon sprovedenog javnog poziva, donosi Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.

Inostrana akreditaciona agencija vrši evaluaciju ustanove na osnovu sopstvenih standarda za evaluaciju ustanova ili standarda za evaluaciju ustanova koje donosi Savjet, u skladu sa standardima za evaluaciju ustanova u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

U postupku reakreditacije ustanova priprema izvještaj o samoevaluaciji za period od najduže pet godina.

Na osnovu izvještaja o samoevaluaciji i sprovedenog postupka evaluacije agencija iz stava 1 ovog člana priprema izvještaj o reakreditaciji.

Izvještaj o reakreditaciji iz stava 1 ovog člana dostavlja se ustanovi, Ministarstvu i Savjetu.

Na osnovu pozitivnog izvještaja inostrane akreditacione agencije o reakreditaciji, Savjet izdaje sertifikat o reakreditaciji ustanove.

Obrazac sertifikata iz stava 7 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Troškove evaluacije finansira ustanova.

Ako ustanova ne dobije sertifikat o reakreditaciji, licenca će važiti za period od najviše godinu dana, bez mogućnosti upisa studenata u toj godini.

Ako se poslije isteka roka iz stava 10 ovog člana ne dobije reakreditacija, licenca se oduzima.

Akt o oduzimanju licence je konačan.

Normativi i standardi za finansiranje

Član 64

Osnivač obezbjeđuje sredstva javnoj ustanovi za:

- 1) materijalne troškove, tekuće i investiciono održavanje;
- 2) zarade zaposlenih u skladu sa zakonom, kolektivnim ugovorom i aktom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;
- 3) opremu i bibliotečki fond;
- 4) obavljanje naučnoistraživačkog, odnosno umjetničkog rada, koji je u funkciji podizanja kvaliteta nastave;
- 5) naučno i stručno usavršavanje zaposlenih;
- 6) baze podataka i informacioni sistem;
- 7) rad Studentskog parlamenta i vannastavne aktivnosti studenata;
- 8) uspostavljanje jednakih uslova studiranja za sve studente (nesmetan pristup, boravak i rad);
- 9) druge namjene u skladu sa zakonom.

Vlada, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta, utvrđuje visinu sredstava za finansiranje javnih ustanova i studenata na tim ustanovama za svaku studijsku godinu.

Visina sredstava iz stava 1 ovog člana utvrđuje se na osnovu normativa i standarda za finansiranje javnih ustanova koje donosi Vlada.

Utvrđivanje školarine

Član 70

Visinu školarine koju plaćaju studenti na ustanovama utvrđuje organ upravljanja ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, visinu školarine koju plaćaju studenti u javnim ustanovama utvrđuje organ upravljanja, uz saglasnost Ministarstva.

Visina školarine iz st. 1 i 2 ovog člana može se odrediti u različitom iznosu zavisno od troškova realizacije studijskog programa.

Studenti sa invaliditetom oslobađaju se plaćanja školarine.

Uslovi za izbor u akademsko zvanje

Član 73

U akademsko zvanje iz člana 72 stav 1 ovog zakona može biti izabrano lice koje ima doktorat nauka i provjerene pedagoške sposobnosti.

U akademsko zvanje za umjetničke i njima odgovarajuće predmete na fakultetu i akademiji za likovnu, primijenjenu, muzičku, dramsku umjetnost i arhitekturu može biti izabrano lice koje ima visoko obrazovanje, priznata umjetnička djela i provjerene pedagoške sposobnosti.

Akademsko osoblje iz člana 72 ovog zakona, pored uslova iz st. 1 i 2 ovog člana, mora da ispunjava uslove za izbor u zvanje za odgovarajuću naučnu/umjetničku disciplinu, koji moraju biti međunarodno uporedivi.

Uslove i kriterijume za izbor u akademsko zvanje propisuje Savjet.

Saradnici

Član 75

Saradnik u nastavi može biti:

- student magistarskih studija koji je završio osnovne ili specijalističke studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50);
- student doktorskih studija, odnosno doktorant koji je završio magistarske studije sa najmanjom prosječnom ocjenom B (8,50);
- lice koje je steklo naučno zvanje doktor nauka.

Lice iz stava 1 ovog člana bira se, na osnovu javnog konkursa, koji raspisuje ustanova u skladu sa statutom ustanove.

Ugovor sa saradnicima iz stava 1 alineja 1 ovog člana zaključuje se na period od godinu dana, ali ne duže od četiri godine.

Ugovor sa saradnicima iz stava 1 alineja 2 ovog člana zaključuje se na period od tri godine, ali ne duže od sedam godina.

Ugovor sa saradnikom koji je stekao naučno zvanje doktor nauka zaključuje se na period do pet godina.

Saradnik u nastavi ne može samostalno izvoditi teoretsku nastavu, vršiti ispitivanje i ocjenjivanje studenata.

Bliži uslovi, način i postupak izbora saradnika utvrđuju se statutom ustanove.

Zaštita od plagijata

Član 78

Autorizovani rad (stručni, naučni ili umjetnički) za koji nadležni organ utvrdi da je plagijat smatra se ništavnim, kao i ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice koje se koristi plagijatom steklo na osnovu takvog rada.

Ustanova je dužna da proglasi ništavnim sve ocjene, nagrade, zvanja i titule koje je lice iz stava 1 ovog člana steklo na toj ustanovi, na osnovu takvog rada.

Postupak utvrđivanja plagijata uređuje se statutom ustanove, u skladu sa posebnim zakonom.

Vrste studijskih programa

Član 81

Studijski programi koji se mogu realizovati na ustanovama su: osnovni, postdiplomski, doktorski i interdisciplinarni.

Postdiplomski studijski programi su specijalistički i magistarski.

Osnovni i postdiplomski studijski programi mogu se akreditovati kao akademski i primijenjeni.

Doktorski studijski programi se mogu akreditovati kao akademski.

Interdisciplinarni studijski programi organizuju se iz najmanje dvije naučne oblasti.

Studijski program mora da sadrži praktičnu nastavu, kao i ishode učenje za naučnu oblast kojoj pripada studijski program, odnosno kompetencije za obavljanje djelatnosti.

Programi osnovnih studija sadrže najmanje dva izborna modula.

Vrste diploma

Član 83

Diplome koji se stiču na ustanovi su:

- 1) diploma primijenjenih osnovnih studija poslije završenog primijenjenog studijskog programa, obima najmanje 180 ECTS;
- 2) diploma akademskih osnovnih studija, poslije završenog akademskog studijskog programa, obima najmanje 180 ECTS;
- 3) diploma primijenjenih specijalističkih studija, poslije završenog primijenjenog specijalističkog programa, obima najmanje 60 ECTS, a nakon sticanja diploma primijenjenih osnovnih studija;
- 4) diploma akademskih specijalističkih studija, poslije završenog akademskog specijalističkog programa, obima najmanje 60 ECTS, nakon sticanja diploma akademskih osnovnih studija;
- 5) diploma primijenjenih magistarskih studija, poslije završenog primijenjenog magistarskog programa, obima do 120 ECTS, a nakon sticanja diploma primijenjenih osnovnih studija, odnosno primijenjenih specijalističkih studija i odbrane magistarskog rada; i
- 6) diploma akademskih magistarskih studija, poslije završenog akademskog magistarskog programa, obima do 120 ECTS, a nakon sticanja diploma akademskih osnovnih studija, odnosno akademskih specijalističkih studija i odbrane magistarskog rada.

Diplomu akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje ima akademski naziv magistar nauka i završen studijski program doktorskih studija obima 180 ECTS i odbranenu doktorsku disertaciju.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, diploma akademskih doktorskih studija može da stekne lice koje je završilo osnovne akademske studije obima 300 ECTS, završenog studijskog programa doktorskih studija obima 180 ECTS i odbrane doktorske disertacije.

Diploma iz st. 2 i 3 ovog člana stiče se na univerzitetu.

Organizacija studija

Član 86

Ustanova je dužna da za sve studente organizuje predavanja i druge oblike nastave, osim za učenje na daljinu, u skladu sa obrazovnim programom za postizanje ishoda učenja.

Praktična znanja, vještine i kompetencije mogu se sticati u laboratorijama ustanove ili praksom kod poslodavaca za nesmetano uključivanje na tržište rada.

Način i vrijeme organizovanja svih oblika nastave iz stava 1 ovog člana ustanova uređuje opštim aktom.

Ustanova je dužna da na početku studijske godine na odgovarajući način informiše studente o načinu, vremenu i mjestu održavanja nastave, provjere znanja i ispita, rezultatima ispita i drugim pitanjima od značaja za organizaciju studija.

Pravila studija

Član 87

Pri upisu na ustanovu student se opredjeljuje za upis na određeni studijski program.

Studijskim programom određuju se predmeti za pojedinu godinu studiranja.

Polaganjem ispita iz predmeta, iz stava 2 ovog člana, student stiče određeni broj ECTS kredita u skladu sa studijskim programom.

Student koji ne položi izborni predmet, može ponovo da se opredijeli za isti ili drugi izborni predmet.

Pravila studiranja bliže se utvrđuju opštim aktom ustanove.

Promjena načina finansiranja studenta

Član 88

Student koji se finansira iz budžeta Crne Gore i ima najmanje 40 ECTS kredita ostvarenih u prvi put upisanoj studijskoj godini ima pravo da se i u narednoj studijskoj godini finansira iz budžeta.

Student koji se finansira iz budžeta Crne Gore i ima manje od 40 ECTS kredita u prvi put upisanoj studijskoj godini može da nastavi studije u statusu studenta koji se sam finansira.

Student koji se sam finansira i koji položi sve ispite, odnosno ostvari 60 ECTS, u skladu sa studijskim programom za određenu godinu studiranja, može se u narednoj studijskoj godini finansirati iz budžeta Crne Gore ako se rangira u okviru ukupnog broja studenata čije se studije finansiraju iz budžeta na način i po postupku utvrđenim opštim aktom ustanove.

Ocjenjivanje

Član 89

Student polaže ispit po završetku nastave iz tog studijskog predmeta na način predviđen studijskim programom, u skladu sa statutom ustanove.

Uspješnost studenata u savladavanju predmeta i svih oblika provjere znanja prije ispita vrednuje se i izražava poenima.

Ukupan broj poena koje student može steći kroz sve predispitne oblike provjere znanja, odnosno ishoda učenja iznosi najmanje 50 poena, u skladu sa pravilima studija.

Po osnovu svih predispitnih oblika provjere znanja, odnosno ishoda učenja i polaganjem ispita student može ostvariti najviše 100 poena, u skladu sa pravilima studija.

Uspjeh studenata na ispitu i drugim oblicima provjere znanja izražava se slovnim ocjenama i to: A, B, C, D, E i F.

Ocjena F je nedovoljna ocjena.

Slovne ocjene iz stava 5 ovog člana ekvivalentne su brojčanim ocjenama i to:

- 1) ocjena A (odličan) ekvivalentna je ocjeni 10
- 2) ocjena B (vrlodobar) ekvivalentna je ocjeni 9
- 3) ocjena C (dobar) ekvivalentna je ocjeni 8
- 4) ocjena D (zadovoljava) ekvivalentna je ocjeni 7
- 5) ocjena E (dovoljan) ekvivalentna je ocjeni 6.

Srednja ocjena tokom studija određuje se kao količnik zbira proizvoda brojčane ocjene i ECTS bodova za svaki predmet i ukupnog broja stečenih ECTS bodova.

Ispiti

Član 90

Ispit je javan.

Student polaže ispit u prostorijama ustanove.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, ispit se može polagati van prostorija ustanove samo ukoliko se radi o ispitu studijskog predmeta čiji karakter to zahtijeva.

Student polaže ispit neposredno po završetku nastave iz tog predmeta.

Student sa invaliditetom ima pravo da polaže ispit na način prilagođen njegovim obrazovnim potrebama u skladu sa statutom ustanove.

Student može polagati samo jedan kolokvijum ili završni ispit u toku jednog dana, a ne više od dva kolokvijuma ili završna ispita u toku sedmice.

Ispitni rok

Član 91

Ispitni rokovi su januarski i junski.

Ispitni rokovi iz stava 1 ovog člana imaju dva ispitna termina.

Student koji ne položi ispit u prvom ispitnom terminu ima pravo da polaže u drugom terminu istog ispitnog roka.

Student ima pravo da predmete koje nije položio u rokovima, iz stava 1 ovog člana, polaže u dodatnom roku prije početka naredne studijske godine.

Termini za organizaciju ispita iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, određuju se akademskim kalendarom za studijsku godinu koji donosi ustanova, u skladu sa statutom.

Upis na osnovne studije

Član 93

Pravo upisa na osnovne akademske i primijenjene studije ima lice koje je steklo odgovarajući nivo obrazovanja IV-1 podnivo Nacionalnog okvira kvalifikacija.

Upis na studije iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu:

- 1) opšteg uspjeha na završetku pojedinačnih razreda za sticanje IV-1 podnivoa Nacionalnog okvira kvalifikacija;
- 2) rezultata postignutih na eksternom maturalnom, odnosno stručnom ispitu;
- 3) postignutog uspjeha iz dva predmeta trećeg i četvrtog razreda koji su od značaja za nastavak obrazovanja; i
- 4) diplome Luča.

Za upis na određene studijske programe može se uvesti prijemni ispit.

Za lica sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije pri upisu na studijski program.

Maturalni, odnosno stručni ispit iz stava 2 tačka 2 ovog člana vrednuje se sa najmanje 15% od ukupnog broja bodova koji se stiče pri upisu vrednovanjem svih kriterijuma iz st. 2 i 3 ovog člana.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, na stručno-umjetničkim studijskim programima osnovnih studija fakulteta i akademija umjetnosti može se upisati kandidat bez završene srednje škole ukoliko položi prijemni ispit u skladu sa ovim zakonom.

Bliže uslove i kriterijume, način i postupak upisa u prvu godinu osnovnih akademskih i primijenjenih studija propisuje Ministarstvo, uz prethodno pribavljeno mišljenje Savjeta.

Upis na specijalističke studije

Član 94

Upis na specijalističke akademske i primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim ili primijenjenim studijama, obima najmanje 180 ECTS, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, za lica sa invaliditetom sprovodi se princip afirmativne akcije.

Upis na magistarske studije

Član 95

Upis na magistarske akademske i primijenjene studije vrši se na konkurentskoj osnovi u skladu sa rezultatima postignutim na osnovnim akademskim ili primijenjenim studijama, obima najmanje 240 ECTS ili na specijalističkim studijama, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Upis na doktorske studije

Član 96

Upis na doktorske studije vrši se na konkurentskoj osnovi, u skladu sa rezultatima postignutim na magistarskim akademskim studijama, u skladu sa ovim zakonom i statutom ustanove.

Cjeloživotno učenje

Član 97

Ustanove mogu realizovati posebne programe usavršavanja u oblasti visokog obrazovanja za potrebe cjeloživotnog učenja radi sticanja stručne kvalifikacije ili dijela stručne kvalifikacije, u skladu sa zakonom i posebnim propisima ustanove.

Posebni program usavršavanja iz stava 1 ovog člana ne smatra se studijskim programom.

Programe iz stava 1 ovog člana akredituje Savjet, osim programa koje su donijeli nadležni organi u skladu sa zakonom, i mogu se realizovati na licenciranim ustanovama, u skladu sa posebnim zakonom.

Licu koje završi program usavršavanja, ustanova iz stava 1 ovog člana izdaje ispravu.

Provjera znanja, vještina i kompetencija lica koja završe posebne programe vrši se u skladu sa zakonom.

Prestanak statusa studenta

Član 106

Status studenta prestaje:

- 1) sticanjem diplome odgovarajućeg nivoa obrazovanja;
- 2) ispisom;
- 3) isključenjem sa ustanove.

Uslovi pod kojima se student može ispisati ili isključiti, kao i postupci po žalbi uređuju se statutom ustanove.